

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. What was the name of R. Avraham Ibn Ezra's father?
2. How did R. Avraham ibn Ezra support himself?
3. What works did he compose while in England?
4. Give examples of how he criticized his contemporaries? Why was he himself the subject of criticism?
5. Describe the life of his son Yitzchak?

This and much more will be addressed in the fourth lecture of this series: "Rav Avraham ibn Ezra - The Wandering Genius".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series VI Lecture #4

RAV AVRAHAM IBN EZRA - THE WANDERING GENIUS

Presented by Rabbi Shmuel Irons

I. The Spanish Period

A.

גם ריה"ל שדלה פנינים וחבר משלים ופתגמים בהירים וראב"ע שהיה מכת המדברים והמליצים הנשגבים, שניהם היו מטולידה (טודילה) וגרו אחר כך בקורטובה. הם הגיעו למעלה השירה היותר רמה על פי דרך הערבים. ספר שירת ישראל עמ' ע' לר' משה בן יעקב אבן עזרא

Also, Rabbi Yehudah HaLevi, who drew pearls [of wisdom] and composed clear parables and prose, [as well as] Rabbi Avraham ben Ezra who was from the group of distinguished linguists and poets. They were both from Toledo (or Tudela) and lived afterwards in Cordoba. They reached the highest level of lyrical style based on the Arabic system [of poetics]. **Shiras Yisrael, Rabbi Moshe Ibn Ezra**

B.

. . . ור' יהודה הלוי בר ר' שמואל הלוי ור' אברהם בן מאיר בן עזרא כולם חכמים גדולים וקדושים ומחזיקים ידי ישראל בשירות ונחמות על אלו נאמרו זכר צדיק לברכה. ראב"ד ספר הקבלה

. . . R. Yehudah HaLevi and R. Avraham ben Meir ben Ezra were all great scholars and holy men who strengthened the hand of the Jewish people with songs and words of comfort. Regarding these people, it is stated in Scripture: (Proverbs 10:7) The remembrance of the righteous man should be for a blessing. **Raavad - Sefer**

HaKabbalah

C.

שאלני ר' יהודה הלוי מנחתו כבוד, למה הזכיר אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולא אמר שעשיתי שמים וארץ, ואני עשיתך וזאת היתה תשובתי אליו. אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק כ פסוק א

Rabbi Yehudah HaLevi, of blessed memory, asked me: Why does [the Ten Commandments begin with the phrase] "I am the L-rd your G-d who took you out from the land of Egypt" rather than, "I am the one who made Heaven and Earth, and I am the One Who made you" ? This is what I replied to him . . . **Rabbi Avraham ibn Ezra - Commentary to Shemos 20:1**

D.

והיה יהודה הלוי אומר יש לתמוה איך טעה דניאל שהיה נביא וחכם בשבעים שנה י"ט שנה ואמר כי חשבון שבעים שנה למלכות בבל כאשר חרבה ירושלים ואז היתה הפקידה לא כאשר אמרו הגאונים . . . ואני אמרתי לו . . . והוא ענה אמור לי . . . ואני אמרתי לו . . . והוא אמר לי מי הביאך בצרה הזאת אז עניתי . . . ורבי יהודה ענה כל זה מה יועיל לך אז השיבותי לו הנה אתה מודה כי זכריה התנבא בשנת שתים לדריוש הפרסי שאמרו שהוא בן אסתר כאשר כתוב בספרו והנה שם כתוב עד מתי לא תרחם את ירושלים ואת ערי יהודה אשר זעמתה זה שבעים שנה אז שתק: אבן עזרא דניאל פרק ט פסוק ב

E.

נדוד הסיר אוני, והבהיל רעיוני, ושם פי ולשוני, אסורים בזיקים
לפנים בנעורים, הכינותי שירים, בצואר העברים, נתתים כענקים
בכל מקום גרתי, ספרים חברתי, וסודות בארתי, וכראי מוצקים
שפתי אם אשים, בהרים ורכסים, יעופון במ סוסים, ירוצון כברקים
לעפר שפלתי, ותחננן הפלתי, לקל מעמקים

Wandering has sapped my strength, confounded my thoughts, and has imprisoned my mouth and tongue in chains. In my youth, long ago, I constructed poems that adorned the necks of the Hebrews as [a beautiful] necklace. Wherever I dwelled, I composed books, I clarified the secret lore, [and made it] like a cast mirror. If I would place my lips on mountains and high places, it would cause horses to fly. They would run like lightening. However, I have [now] sunk to the dust. I utter my plea to G-d from the depths. **Rabbi Avraham ibn Ezra**

II. The Wandering Genius

A.

ואני אברהם, בר מאיר מארץ מרחקים, הוצאתני מארץ ספרד חמת המציקים.
וספרי אלו בגלותי היו בידי מחזיקים, ויורוני לבאר ספרים בטעמים מנופת מתוקים.
אבן עזרא הקדמה לפירושו לאיכה

I, Avraham bar Meir, from a distant land, was expelled from the land of Spain by the fury of the oppressors. These *seforim* [of Midrash] supported my hand through the exile and guided me to clarify the [simple meaning of] Scripture in a way sweeter than honey.

R. Avraham ibn Ezra - Preface to his commentary to Eichah

B.

שמע אמרי שפר לאברהם סופר כתבם על ספר לרוח משכלת:
בן – מאיר נקרא מכונה בן עזרא ומצורו עזרה כבודו שואלת:
להגיה חשכו להצליח דרכו אשר נשאר עד כה כעלה נובלת:
ומארצו נפרד אשר היא בספרד ואל רומי ירד בנפש נבהלת:

ושם לבו כונן לפרש ולשנן ואל א-ל מתחנן ולו התוחלת
להרבות לו עצמה והוא יתן חכמה ויסלח כל אשמה בפירוש קהלת
בשם אשר לו הממשלת, אחל לפרש קהלת:
אבן עזרא הקדמה לפירושו לספר קהלת

Listen to the beautiful sayings of Avraham, the scribe, who wrote them in a *sefer* in a discerning spirit. Ben Meir, is he called; ben Ezra is his sobriquet. From his Rock, does his soul ask for help to enlighten his darkness, to make his way successful; for he has been left up until now like a withered leaf. He has become separated from his land, which is **Sefard** [Spain], and has gone down to **Rome** with a confounded spirit. There he prepared his heart to explain and articulate [the Torah] and unto G-d does he present his plea and to Him does he place his hope that He increase his strength, give him wisdom and forgive him for any mistake that he makes in his commentary to Koheles. In the name of He who has supremacy do I begin my commentary to Koheles. **R. Avraham ibn Ezra in his introduction to his commentary to Koheles**

C.
ובסופם הגיע החכם הגדול רבי אברהם בן עזרא הנודע בשערי'. והוא העולה על כל הנזכרים בהבנת האמתות והשקידה על דלתות החכמה והרחקת שבושי האמונות בכתובי התורה וספרי הנביאים. ואבותינו ספרו לנו שמחת גדולי הארץ הזאת חסידי' ורבני' לקראתו בעברו עליהם. הוא החל לפקוח עינים בגלילותנו וחבר להם פי' התורה והנביאים וכל מקום שהוא מרגיש בו סתר מהסתרים מעורר עליו אם בביאור גמור או ברמז מועט כפי הראוי. אגרת התנצלות מאת ר' ידעיה בן אברהם הפניני מבדר"ש המובא בשו"ת הרשב"א חלק א סימן תיח

At the end of the period [of the above mentioned scholars], that great and well known scholar, Rav Avraham ibn Ezra, did appear. He was greater than all of them in his understanding, his diligence by the doors [of the entrance to] wisdom and his critique of heretical beliefs in his writings on Torah and Prophets. Our forefathers told us about the great joy that filled the greats of the land [of Provence], its Chasidim and Rabbanim, to greet him as he passed through. He began to open the eyes of those in our area. He composed for them a commentary on the Torah and Prophets. Every place that he felt [that Scripture alluded to] one of the great secrets, he would point it out. Sometimes he would completely elucidate it and other times he would make [only] a small hint, as it was fitting. **Rav Yedayah HaPenini**

D.
הקשה ר' אברהם אבן עזרא הא ממחרת הפסח היינו ט"ו בניסן שהוא מחרת שחיטת הפסח הנשחט ב"ד כדכתיב בפרשת מסעי ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה וזה היה בט"ו והשיב לו ר"ת . . . תוספות מסכת ראש השנה יג.

Rav Avraham ibn Ezra asked . . . Rabbainu Tam replied . . . **Tosefes Rosh HaShana 13a**

E.

ומי הביא לצרפתי בבית שיר * אבי עזרי ישיבוהו סעפיו * הנכון על אביר עם אל ורועם
ועבר זה מקום קדוש ורמס * אשר נתן ידידו בין אנפיו * להשפיל ראש במכתב אל בזוי עם
ולו שיר יעקב ימתק כמו מן * אני עבד לאברהם למקנה * וחלילה למלאך האלקים
אני שמש וחם שמש ונמס. * ואקדה ואשתחווה לאפיו. * אשר יקד וישתחווה לבלעם
ראא"ע לר"ת ר"ת לראא"ע ראא"ע לר"ת

Who brought the Frenchman (Rabbainu Tam) into the house of poetry. He has passed by this holy place and stepped over it. To Yaakov (Tam) is poetry. It is sweet as manna. I am the sun and the sun has warmed and melted [the manna]. **Rav Avraham ibn Ezra's reply to Rabbainu Tam**

My father [teacher], [R. Avraham ibn] Ezra has [graciously] replied to the vain thoughts which his friend has shared with him. I am the purchased servant of Avraham and I will bow and prostrate myself before him. **Rabbainu Tam replying to R. Avraham ibn Ezra**

Is it right for the most esteemed member of the nation of G-d and its shepherd to lower his head in a humiliating manner in writing. It is sacrilegious for an angel of G-d to bow down and prostrate oneself to the likes of Balaam. **Rav Avraham ibn Ezra replying back to Rabbainu Tam**

F.

וְעָשִׂיתָ מִנֵּרְת זָהָב טָהוֹר מְקֻשָּׁה תִּיעָשֶׂה הַמְנוּרָה (שמות כה:לא) ראיתי ספרים שבדקום חכמי
טבריה ונשבעו חמשה עשר מזקניהם, ששלוש פעמים הסתכלו כל מלה וכל נקודה, וכל מלא
וכל חסר והנה כתיב יו"ד במלת תיעשה. ולא מצאתי ככה בספרי ספרד וצרפת ומעבר לים.
אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק כה פסוק לא

And you shall make a lampstand of pure gold; of hammered workmanship shall the lampstand be made (Shemos 25:31) I have seen *seforim* that were checked by the scholars of Tiberias, that fifteen of their elders swore that they carefully looked through each and every word and vowel three times, including every *malei* and *chasser*. Behold [in those *seforim*] the word תיעשה was written with a *yud*. I have not found this to be so in the *seforim* in Spain, France, and England [literally across the sea]. **R. Avraham ibn Ezra in his commentary to Shemos 25:31**

G.

והנראה בעיני כי ר' אברהם אבן עזרא לא בא לארץ ישראל רק באחרית ימיו אחר שחיבר
פירוש התורה. . . . ר' יוסף בר' אלעזר (טוב עלם) הספרדי בעל אהל יוסף צפנת פענח

It seems to me that Rav Avraham ibn Ezra went to the land of Israel only after he had composed his commentary to the Torah . . . **R. Yosef b. R. Elazar (Tuv Elem), author of the Ohel Yosef - Tzafnas Panaiach**

H.

וישמע אחד מן התלמידים שהייתי אומר דברים כאלה על אלה המשוררים, בקש ממני לחבר לו (ספר) דקדוק הלשון, ואקשה ממני לשאל, בעבור שכבר חברתי בדקדוק במדינת רומא ס' המאזנים, ובעיר לוקא ספר היסוד ושפת יתר, ובעיר מנטובה ס' צחות, ויען ויאמר, כי אין איש מהם שהספרים אצלו, שירצה לתתם לו. ולא היו הספרים אצלי, היה מנהגי לכתוב כל אשר יעלה על לבי, גם יש לפעמים שאין לבי מפונה ממחשבות, ואף כי היום, וכאשר אלצני התלמיד הנזכר בראשית השירים (שלמה) נתתי לו שאלתו ועשיתי בקשתו. הקדמתו לספר שפה ברורה

One of my students, who had heard that I had made these [previously mentioned] comments regarding one of the poets, asked me to compose a work on Hebrew grammar. The request was one that was difficult for me to comply with because I had already composed a work on grammar in Rome, *Sefer HaMoznaim*. In the city of Lucca I had composed *Sefer HaYesod* and *Sefas Yeser* and in the city of Mantua I had composed *Sefer Tzachos*. He replied [to my hesitancy] and told me that not one of those people that had those works in his possession was willing to loan them to him. I, [unfortunately,] did not have those works in my possession. It is my custom to write down the thoughts and ideas that occur to me at the time of writing [without preparation]. There are also many times that I can't free my mind of distracting thoughts [that intervene with the creative process]. This is true today [as I write]. Because this student, [Shlomo,] pressed me, I relented and agreed to comply to his request [to write this work]. **Preface to Rav Avraham ibn Ezra's work, Safah Berurah**

I.

ויט ולא ידעו שהי' ג' ימים, אלא על פי ישראל שהיה להם אור. והנה בים אוקינוס יבא חשך עב, שלא יוכל אדם להפריש בין יום ובין לילה, ויעמוד זה לפעמים חמשה ימים. ואני הייתי שם פעמים רבות. אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק י פסוק כב

And Moses stretched out his hand toward heaven; and there was a thick darkness in all the land of Egypt for three days. (Shemos 10:22) The Egyptians themselves did not know that three days had passed. They only became aware of that fact through the Jews, for whom there was always light. In the Atlantic ocean there comes a darkness that is so thick that a man cannot tell the difference between day and night. Sometimes it can last as long as five days. I was there many times [and experienced it]. **R. Avraham ibn Ezra in his commentary to Shemos 10:22**

III. Poverty and Indignity

A.

ובאדום אין הדר, לכל חכם הוא דר, באדמת בן קדר, ועלינו שורקים ואלו בא חגב יוני במ שגב ורכבת על כל גב ונחשב כענקים. . . . וחרף בן תורה, וכל יודעי מקרא, לזאת אנשי מורא מכוסים בשקים ואיך יקרא מינים לבנים נאמנים חסידים וגאונים וכל שומעיו שותקים. ר' אברהם אבן עזרא

In Italy, none of the honor that is normally given to a scholar who lives in the Arab lands, is shown to us. [Rather,] they show us disdain (lit. make the sound of the *shuruk* "ooh"). However, when a Greek grasshopper comes to them and alights and rides upon their backs, it is treated as if it were a giant. They denigrate Torah scholars, those that know Scripture. For this, G-d fearing people are covered in sack cloth. How can they refer to faithful sons, *Chasidim* and *Geonim*, as heretics, and [yet] all that hear it are quiet [and don't respond in our defence]. **R. Avraham ibn Ezra**

B.

גלגל ומזלות במעמדם נטו במהלכם למולדתי, לו יהיה נרות סחורת לא יחשך שמש עדי
מותי
איגע להצליח ולא אוכל כי עותוני כוכבי שמי, לו אהיה סוחר בתכריכין לא יגועו אישים בכל
ימי

The heavenly sphere and the constellations strayed, to usher in my birth.
If my business were in candles, the sun would not set until I left earth.
However I struggle, I cannot succeed, for my stars have caused me strife.
If I were a dealer in shrouds, no one would die throughout my life.

C.

אשכים לבית השר – אומרים: כבר רכב,   אבוא לעת ערב – אומרים: כבר שכב
או יעלה מרכב או יעלה משכב   אויה לאיש עני נולד בלי כוכב

When I come to the patron's house early in the morning, they say, "He has already driven away."

When I come in the evening, they say, "He has already gone to bed, down to lay."

He either climbs into bed or into a car.

Woe to the poor man, born without a star.

IV. Family

A.

בחניכתו פי' כינוי שם משפחתו שם לווי כמו שם חניכת אבות בגיטין עד עשרה דורות
(גיטין פח.) כגון רבי אברהם אבן עזרא שכל בני משפחתו היו נקראים כך. תוספות מסכת
תענית כ:

The term *chanichaso* refers to a family name used as a secondary name. . . . An example of this was Rabbi Avraham ibn Ezra whose entire family was called by the name, [ibn Ezra]. Tosefos Meseches Taanis 20b

B.

והיודע עת ההריון יכול לדעת עת הלידה. והיודע עת הלידה יכול לדעת עת ההריון, כי דבר
מנוסה הוא לקדמונים. וחמשה פעמים נסיתיו גם אני. אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק
ב פסוק ב

Someone who knows the time of conception can predict the time of birth. [Similarly,] one who knows the time of birth, can calculate the time of conception. It was something that the ancients tested and proved. **Five times did I also test this.** **R. Avraham ibn Ezra in his commentary to Shemos 2:2**

C.

ויצחק בנו (של ראב"ע) גם הוא ממקור השיר שאב, ועל שירי הבן מזיו האב
 אך בבואו לארצות מזרח, כבוד ד' עליו לא זרח
 והסיר מעליו מעילי דת היקרים, ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים
 ר' יהודה אלחריזי בתחכמוני שער ג

Yitzhak, Rav Avraham ibn Ezra's son also drew from the well springs of poetry. The luster of the father is evident in the son's poetry. However, when he came to the lands of the east (Baghdad) the glory of G-d did not shine upon him. He removed from himself the precious robes of the Torah. He removed his old clothing (Judaism) and attired himself anew (Islam). **Rav Yehudah al Charizi - Tachkemoni Section 3**

D.

בצאתי מברית צדק לעולה.	יריבוני עלי עזבי ברית א-ל
שני לוחות כתב נורא עלילה	הלא שבר בנו עמרם באפו
חשבתיה בשר פגול נבלה	טרפה לא אכלתיה בעודי
ואודנו בראשית כל תפלה.	ואם אמר משגע הוא נביא קל
מכזב את, ועדותך פסולה.	כפי אמר ולבי יענני
אבקש ממך א-ל מחילה	כבר שבת ללצל כנפי שכינה
	ר' יצחק בן ראב"ע

Those that forsook G-d's covenant argued against me, when I went away from the righteous covenant unto wickedness: Behold the son of Amram (Moshe), in his anger, broke the two tablets, that were written in an awesome script. [However, you should know that] I never ate *treifa* and I considered it to be an abomination and carrion. And even though the madman [Mohammed] said that he was a prophet and I thanked him at the beginning of every prayer, I only gave it lip service. In my heart I responded, "You are a liar and your testimony is invalid." I have already returned to the protection of the wings of the Shechina and I ask from You, Oh G-d, forgiveness. **R. Yitzhak ibn Ezra**

E.

את בנך יחידך אשר אהבת את יצחק	אבי הבן קרב לספוד כי קל ממך רחוק
הא פקדתי פרי בטני ועל לבי לא עלה	אני הגבר ראה שבר ומשושו גלה
אך לריק יגעתי וילדתי לבהלה	כי חשבת ללעת זקנה היותו רוח והצלה
בכה אבכה בכל רגע ואשא נהי נהיה,	כי איך ישמח לבי ויגוע וימת יצחק
ושאתי ממקום למקום ונפשי	בזכרי זה שלש שנים מותו בארץ נכריה
	עלי הומיה
כמה תלאות מצאוני ואלה תולדות	עד שהבאתיו אל ביתי לילה ויומם בוכיה
	יצחק
	הספד על בנו יצחק

The father of the son draws close to deliver a eulogy, for G-d has distanced you from your only son which you loved, Yitzchak. I am the man who has seen the destruction and loss of joy. I [always] kept in mind the fruit of my innards [Yitzchak]. I never thought [that this would happen]. I hoped that in my old age I would experience relief and deliverance. My labor has only been in vain and I gave birth for trouble. For how can my heart rejoice when Yitzchak has expired and died. I will continue to cry every moment and I will raise my voice in a doleful lamentation as I recall that three years have passed since he died in a strange land. I traveled from place to place as my soul yearned that I bring him back to my house. Night and day do I cry for all the travails that have befallen me. And now [do I cry for] what has happened to [my son] Yitzchak. **R. Avraham ibn Ezra**

V. The Gifted Poet

A.

והגאון רב סעדיה נשמר מאלה הארבעה דברים בבקשותיו השתים שלא חבר מחבר כמו הם והם על לשון המקרא ודקדוק הלשון באין חידות ומשלים ולא דרש. אבן עזרא קהלת ה:א

Rav Saadyah Gaon was careful not to violate any of these four principles in his two prayers. His work is incomparable. They are in the language of Scripture following the grammar of the tongue without the use of riddles, parables or homiletics. . . .

Commentary of R. Avraham Ibn Ezra to Koheles 5:1

B.

שירי רבי אברהם בן עזרא מזוקקים בהירים בשחקים . . . ושירי הראב"ע עזרה בצרות וגשמי נדבות בזמן בצורת. וכל פייטיו נוראים ועניניהם נפלאים כהם לא ראום הרואים. וגם הוא חבר סדר ליום הכפורים עניניו בכור שכל יצוקים ועל הלבבות חקוקים. (ר' יהודה אלהריזי בתחמוני שער ג)

The poems of Rabbi Avraham Ibn Ezra are pure. They shine in the heavens. . . . The poems of Rav Avraham Ibn Ezra provide help in time of need and bring refreshing rain in time of drought. All of his hymns are lofty and awesome and amazing in their content. No one has ever seen their like. He also composed a prayer service for Yom Kippur which was formed with the crucible of the intellect and is engraved on the hearts. **Rav Yehudah al Charizi - Tachkemoni Section 3**

VI. R. Avraham Ibn Ezra's Legacy

A.

ובסופם הגיע החכם הגדול רבי אברהם בן עזרא הנודע בשערי. . . ועוד חבר להם ספר קטן קראו יסוד המורא בטעמי המצות והערת הרמזים בדרך קצרה. ועוד ספר השם בכאור סוד השם המפורש בנוי על שרשים מהמספר והתשבורת משקיף על הפילוסופי מעט. ועוד פירוש /אברהם בן עזרא/ בקהלת ובאיוב הולך בהם בעקבות חכמי המחקר. ועוד ספרים בדקדוק נותן בהם טעמים לקוחים מן החכמה האנושית על רבים מיסודי הדקדוק והנקוד וצורת האותיות. וגם ספרים אחרים קצרים בתכונה ובתשבורת ובמספר ובסוד העבור. אגרת התנצלות מאת ר' ידעיה בן אברהם הפניני מבדר"ש המובא בשו"ת הרשב"א חלק א סימן תיח

At the end of the period [of the above mentioned scholars], that great and well known scholar, Rav Avraham ibn Ezra, did appear. . . . He also composed a small work for them which he called: *Yesod HaMoreh* which concisely discussed the rationale of the *mitzvos* and makes note of their hidden meaning. He also wrote *Sefer HaShem* which explains the secret of the *Shem HaMeforash* built upon mathematical and geometrical principals with an eye to some of the ideas of the philosophers. R. Avraham ibn Ezra also composed commentaries to Koheles and Job which are based upon the thinking of the rational philosophers. He also composed works on grammar and based his reasoning for many of the principals of grammar, vocalization, and the forms of the letters on human wisdom. In addition he composed other small works on science, geometry, mathematics, and *Sod Halbbur*, the secret of the intercalated year. **Rav Yedayah HaPenini**

B.

אחל לפרש פירוש התורה,	בשם הקל הגדול והנורא
עשה חסד עם עבדך אברהם	אנא אלקי אבי אברהם
לעבדך בן עבדך מאיר	ויהי פתח דבריך מאיר
לבן אמתך הנקרא בן עזרא	ומישועת פניך תבא עזרה
ובעבודות הדקדוק נקשר	זה ספר הישר לאברהם השר
וכל תומכי מאושר	ובעיני הדעת יכשר
מפרשי התורה הולכים על חמשה דרכים . . .	נאום אברהם הספרדי הנזכר
הקדמתו לפירושו על התורה	והמלאך בין אדם לאלקיו הוא שכלו.

In the name of the great and awesome G-d, I now begin to explain the [true] explanation of the Torah. Please, Oh G-d of my father Avraham, bestow kindness to your servant Avraham. May the beginning of Your words enlighten your servant, the son of your servant Meir. From the salvation of Your face let the help come to the son of your maidservant who is called, ibn Ezra. This is the *Sefer HaYashar* (Genesis) of Avraham the poet. It is tied together with cords of grammar. It is correct in the eyes of the knowledgeable and happy is every one who holds her fast. The following statement is made by the aforementioned Avraham of Sefard: **The commentaries of the Torah use one of five different approaches** . . . . The angel between man and G-d is his intelligence.

Preface to Rav Avraham ibn Ezra's commentary to the Torah

C.

קדמוננו ז"ל מעתיקי המצות פירשו פרשיות גם פסוקים לבדם, גם מלות גם אותיות על דרך דרש, גם במשנה גם בתלמוד ובברייתות. ואין ספק שהם ידעו הדרך הישרה כאשר היא, ע"כ אמרו כלל אין מקרא יוצא מידי פשוטו (שבת סג.). והדרש תוספת טעם. והדורות הבאים שמו דרש עיקר ושורש כרב שלמה ז"ל שפירש התנ"ך ע"ד דרש. והוא חושב שהוא על דרך פשט. ואין בספריו פשט רק אחד מני אלה. הקדמתו לספר שפה ברורה

Our predecessors, of blessed memory, the transmitters of the *mitzvos* explained [whole] portions of the Torah as well as individual verses, words and letters, using a homiletic approach (*drush*). This is also true of the *Mishna*, the *Talmud*, and the *Braiosos*. There is no doubt that they knew the straight path as it [truly] is. That is why they made the statement: A verse is never to be understood in a way that contradicts its simple meaning (Shabbos 63a). The *drash*, [the homiletic explanation,] is an additional facet of understanding. The most recent generations have made the *drash* the essential approach. For example, Rabbi Shlomo (Rashi), of blessed memory, explained *Tanach* in a homiletic manner, [even though] he thought that he was following the simple explanation (*peshat*). Only one tenth of one percent of the explanations contained in his works are based on the true simple meaning of the text. **Preface to Rav Avraham ibn Ezra's grammatical work *Safah Berurah***

D.

הדרך החמישית יסוד פירושי עליה אשית לבאר כל כתוב כמשפטו. רק במצות ובחקים אסמוך על קדמוננו, וכפי דבריהם אתקן דקדוק לשונינו . . . בכתוב שאין שם מצוה, אזכור הפירושים הנכונים שהם לראשונים או לאחרונים, ומהשם לבדו אירא ולא אשא פנים בתורה. ואזכור בתחילה בכל פרשה דקדוק כל מלה שיש בה קשה ואחרי כן אזכיר הפרושים כסדר. וד' יחזקני לשלם הנדר. ובעבור כי חכמי דורנו לא התעסקו בדקדוק אזכיר מוסדותיו ובניניו ותצאותיו ועניניו להיות מפתח למסגרותיו אחרי עמדו על פעמותיו. הקדמתו לשיטה האחרת

The fifth approach, the explanation of the correct simple meaning of the text, is the basis of my commentary. However, regarding the explanation of the *mitzvos* and *chukim* will I rely upon our predecessors. According to their words will I refine the proper grammar of our tongue . . . In those areas of Scripture that do not contain *mitzvos*, I will mention those commentaries that [I consider to be] correct, whether they be from the earlier commentators or from the latter ones. I only fear from the L-rd and I will not show favor in explaining the Torah. I will mention at the beginning of every portion the proper grammar of every word that contains some difficulty. Afterwards will I mention the commentaries in order. May G-d strengthen me to complete my vow. Because the scholars of our generation have not involved themselves with grammar, I will mention its rules, structure, ramifications and related issues to be used as a key to opening its locked secrets for he who has been standing by its footsteps. **Preface to Rav Avraham ibn Ezra's *Shita Acheres*, his alternate commentary to Beraishis**

E.

ולא די לאלה חסרי התבונה, שאין בהם אמונה, עד שיוציאו המלה מהתכונה, כי דקדוק הלשון לא ידעוהו, גם בארצם לא שמעוהו, כאשר עשה בן זוטא, שבכל פרושו יחטא אבן עזרא בראשית שיטה אחרת – הקדמה

Not only do these [Karaim] lack understanding, for they don't have faith [in the Mesorah,] but because of their ignorance of the rules of grammar, they tend to misconstrue the meanings of words. In fact, in the lands from which they come, they never even heard. [of these rules]. An example of this is Ben Zuta. In all of his commentaries does he err. **Preface to Rav Avraham ibn Ezra's *Shita Acheres*, his alternate commentary to Beraishis**

F.

וכי יגף. אמר בן זוטא, כי רעהו – תואר לשור. ולא ראה, כי שור איש סמוך הוא, וכן הוא: שור רעהו. ואין לשור ריע רק בן זוטא לבדו. אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק כא פסוק לה

And if one man's ox hurts his friend[']s ox (Shemos 21:35) Ben Zuta said that the word רעהו [his friend] refers to a fellow ox. He didn't see that the phrase שור איש [man's ox] is possessive. Similarly, the term שור רעהו [friend's ox] is also possessive. An ox has no friend with the single exception of Ben Zuta. **Rav Avraham ibn Ezra - Shemos 21:35**

G.

ואלה המלכים י"א כי בדרך נבואה נכתבה זאת הפרשה. ויצחקי אמר בספרו, כי בימי יהושפט נכתבה זאת הפרשה, ופירש הדורות כרצונו. הכי קרא שמו יצחק, כל השומע יצחק לו, כי אמר כי הוד הוא הוד האדומי, ואמר כי מהיטבאל אחות תחפנחס. וחלילה חלילה שהדבר כמו שדבר על ימי יהושפט, וספרו ראוי להשרף. ולמה תמה על שמונה מלכים שמלכו שהם רבים. והנה מלכי ישראל כפלים במספר, ושני אלה המלכים קרובים לשני מלכי ישראל, גם מלכי יהודה רבים הם ממלכי אדום עד ימי משה. והאמת שפירוש לפני מלך מלך על משה מלך ישראל, וכן כתוב ויהי בישורון מלך (דבר' לג, ה): אבן עזרא בראשית פרק לו פסוק לא

These are the kings [of Edom] (Beraishis 36:31). There are those that say that this verse was written as a prophecy. Yitzchaki said in his work that this section was written at the time of Yehoshaphat. He explained the generations according to his whim. That is why he is called Yitzchak (literally: he will laugh), because everyone who listens to him will laugh at him. He equated Hadar (verse 39) with Hadad, the Edomite (Kings I 11:14). He also equated Mehetabel (verse 39) with the sister of Tahpenes (Kings I 11:19). G-d forbid that it should have been written, as he said, in the time of Yehoshaphat! **His work should be burned!** Why does he have a difficulty with eight kings ruling [between the founding of Edom until the time of Moshe as being too excessive?] Behold, the number of the kings of Israel are double that, and the length of time of their kingdom is roughly the same! Even the kings of Yehudah are relatively greater in number than those of Edom in the equivalent period before the days of Moshe. The truth is, that the explanation of the phrase: before the reign of a king, refers to Moshe who was king of Israel. Similarly, the verse (Devorim 33:5) And he was king in Yeshurun, refers to Moshe. **Rav Avraham ibn Ezra Beraishis 36:31**

H.

והכנעני אז בארץ יתכן שארץ כנען תפשה כנען מיד אחר. ואם איננו כן יש לו סוד. והמשכיל ידום: אבן עזרא בראשית יב:

And the Canaanite was then in the land. It's quite possible that Canaan conquered the land of Canaan from some other nation. If that is not so, there is a secret [that the Scripture is alluding to.] . **Rav Avraham ibn Ezra Beraishis 12:6**

I.

ויעל משה – לפי דעתי, כי מזה הפסוק כתב יהושע, כי אחר שעלה משה לא כתב, ובדרך נבואה כתבו. והעד: ויראהו ד' גם ויאמר ד' אליו (ד), גם ויקבור (ו). אבן עזרא דברים לד:א

And Moses went up from the plains of Moab to the Mountain of Nebo, to the top of Pisgah, that is opposite Jericho. (Devorim 34:1) In my opinion, this verse was written by Yehoshuah, because, after Moshe went up to the mountain, he didn't write. Yehoshuah wrote this in the spirit of prophecy. The proof is from the verse: **And the L-rd showed him** (ibid.) and the verse: **And the L-rd said to him** (ibid. 4) and also from the verse: **And He buried him in a valley in the land of Moab** (ibid. 6). **Rav Avraham ibn Ezra Devorim 34:1**

היום הזה – דברי יהושע. ויתכן שכתב זה באחרית ימיו. אבן עזרא דברים לו:

But no man knows his grave till this day. (Devorim 34:6) These are the words of Yehoshua. It is likely that Yehoshua wrote it [as an addendum to the *Sefer Torah*] at the end of his days. **Rav Avraham ibn Ezra Devorim 34:6**

J.

ואל תשים לבך לדברי הגאון שאמר שהאדם נכבד מהמלאכים. וכבר ביארתי בס' היסוד, כי כל ראיותיו הפוכות. וידענו כי אין בבני אדם נכבדים כמו הנביאים, ויהושע נפל על פניו לפני מלאך ד' והשתחוה. אבן עזרא בראשית א:א

Don't pay any attention to the words of [Rav Saadyah] Gaon who said that a person is more esteemed than the angels. I have already explained in "Sefer HaYesod" that all his proofs really run contrary to his thesis. **Ibn Ezra Beraishis Chapter I Verse1**

K.

ודע כי אם טעות הוא להדביק רגל הקוף לגגו טעו' קדום הוא שהרי החכם ר"א אבן עזרא ז"ל כתב בספר הנקרא צחות זה לשונו דע כי כל אות יש לה צורה אחת והטעם שהוא דבוקה חוץ מהה"א שהיא שני צורות והנה היא קו באורך קו ברוחב כי הקו הוא בין שתי נקודות ואח"כ שמו קו אחר מפורד ולדבריו אין רגל הקוף מפורד. עוד כ' שם אין אות יוצא מטור המכתב למטה רק הקוף והנה הוא כלמ"ד הפוך עכ"ד. ואע"פ שהחכם ז"ל לא הי' רב בקי בדינין אבל כשר הי' לעדו' ומעדו' למדנו שכך היו הספרי' הקדמונים. שו"ת תשב"ץ חלק א סימן נא

You should know that even though connecting the leg of the *kuf* to its roof may be a mistake, it is a mistake that dates back to antiquity. Behold, Rav Avraham ibn Ezra, of blessed memory, wrote in his work titled *Tzachos* the following: You should know that every letter has a single form and that is the reason that the parts [of each letter] are connected with the exception of the *hei* . . . . According to his words, the leg of the *kuf* is not separated . . . . **Even though this scholar was not a Rav who was an expert in *dinim***, he was, however, a valid witness, and from his testimony we learn that that was the state of the ancient *seforim*. **Responsa of the Tashbatz 1:51**

L.

מה שנמצא באגרתו בכתב שכתב לבנו וגזר עליו ללמוד ספרי החכ' ר' אברהם אבן עזרא אשר לא היה בעל תלמודא ורוב בנינו ופירושו על דרך התכונה והטבעי וקבלת חיצונית. והתריס בכמה מקומות נגד דברי חכמי התורה והתלמוד או מבלי השגחה או מבלי ידיע'. וכבודו במקומו מונח כי חכם גדול היה. ואין משיבין את הארי כי אין הולכין אחר פירושו לא לחיוב ולא לפטור לא לאסור ולא להתיר כי עשה כמה פעמים נגד ההלכה אפילו נגד חכמי המשנה ונגד אמוראי התלמוד בלי מספר. ואמת שמעתי אומרים עליו שכך היה מכריז והיה מודיע לרבים שאינו רוצה לישא פנים אלא לפרש עד מקום אשר שכלו יגיע לולי הקבלה כאשר רימזו במקצת מקומות בפירוש התורה לולי הקבלה הייתי אומר כו'. אע"פ כן לא צדקו דבריו בעיני ולפי דעתי שכבר נתן עליו הדין כי נתן יד למינים ולצדוקים ולקלי האמונה. אני הגבר אשר ראה עני עמו. הקדמת מהרש"ל לים של שלמה ב"ק

[One major critique on Rambam] is that in a letter to his son he wrote and ordered him to learn the works of the scholar, R. Avraham ibn Ezra, who was not a Talmudic scholar. [In fact,] the majority of his compositions and commentaries are based on nature, science and foreign traditions. In many instances, he sharply criticized the Sages of the Torah and Talmud, either because of a lack of oversight or because of a lack of knowledge. His place of honor is still well deserved, for he was a great scholar.. However, one should not defend this lion by saying that [his statements are of no consequence since] we don't follow his commentaries to decide issues of guilt and innocence or issues of illegalities and legalities. [That is simply not true]. Countless times did he go against the *halacha* and even against the Sages of the *Mishna* and the Sages of the *Talmud*. It is true that I have heard people say about him that he would [regularly] announce and inform the public that he does not want to show favoritism [to any Sage] in his commentary. Rather, he only came to explain Scripture to the extent of his rational intellect, had there not been a Rabbinic tradition to the contrary. He hints to this in a few places in his commentary on the Torah, "Had there not been a Rabbinic tradition, I would have said the following . . ." Even so, in my eyes, I don't consider his words as being correct. In my opinion, he has already been [harshly] judged [by G-d], for he has given power and justification for heretics, Karaim, and those of weak faith. I bear witness as a man who has seen the [spiritual] impoverishment of his people . . . **Maharshal in his preface to Yam Shel Shlomo on Bava Kama**

M.

והמדרש הזה לרבותינו סתום וחתום מאד, כי דברים רבים מצאו שנקראו ראשית, ובכלם להם מדרשים, וקטני אמנה יספרו להם לרובם. רמב"ן בראשית א:א

This *Midrash* is extremely cryptic, for there are many things which they found to be referred to as *Raishis* (first or primary) and all of them have such *Midrashim*. Those of **minimal faith** speak about their ubiquity. **Ramban Beraishis 1:1**

N.

ואילו ידע זה המתהדר בסודותיו תאלמנה שפתיו מהלעיג על דברי רבותינו, ולכן כתבתיה לסכור פי הדוברים על הצדיקים עתק. רמב"ן בראשית כד:א

If that person who always exults in his secrets would know this, his lips would be muted from heaping scorn on the words of our Rabbis. The reason why I wrote this explanation is to close the mouths of those that speak against the righteous [Sages] of antiquity. **Ramban Beraishis 24:1**

O.

פירושים: חמשה חומשי תורה (בקיזור) ופירוש ארוך על שמות. ופירוש שיטה אחרת לבראשית. תרי עשר, תהלים, איוב, דניאל, משלי, עזרא?, נחמיה?, ויש המיחסים אלו הפירושים לר' משה קמחי. גם כן הוא מרמז לפירושים אחרים שכבר אבדו: יהושע, שופטים, שמואל, ד"ה, ירמיה, יחזקאל

Commentaries: A concise commentary to the Torah, an expanded commentary to Exodus, and an alternate commentary to Genesis. Commentaries to the Twelve Minor Prophets, Psalms, Job, Daniel, Proverbs?, Ezra?, Nechemiah? (some scholars attribute these last three works to R. Moshe Kimchi). In addition, he hinted at commentaries to other works that are now lost: Joshua, Judges, Samuel, Chronicles, Jeremiah and Ezekial.

ספרי דקדוק: מאזנים, ס' יסוד על דקדוק הלשון והמלות, ס' צחות, שפה ברורה על האותיות, העתקה מספרי דקדוק של ר' יהודה חייג'.

Grammatical works: *Moznaim*, *Sefer Yesod*, *Sefer Tzachos*, *Sefah Berurah*. In addition he translated the grammatical works of R. Yehudah ibn Hayuj from Arabic into Hebrew

פילוסופי: יסוד מורא, ערוגת החכמה

Philosophy: *Yesod Mora*, *Arugas HaChachmah*

חשבון: ס' האחד, ס' הלוחות, ס' העבור, כלי נחושת

Mathematics: *Sefer HaEchad*, *Sefer HaLuchos*, *Sefer Halbbur*, *Kelei Nechoshes*

שירים: דיון – מכיל 260 שירים ומכתמים

Poems: Divan of R. Avraham ibn Ezra includes 260 songs and poems

שפת יתר – להשיב על השגות דונש בן לברט על ר' סעדיה גאון, ס' השם, אגרת השבת (1159), יסוד מספר, חידה על אותיות אהו"י

Additional works: *Sefas Yeser* - A defense against Dunash ibn Labrat's critique of Rav Saadyah Gaon, *Sefer HaShem*, *Igeres HaShabbos*, *Yesod Mispar*, *Chidah Al Osios* אהו"י

P.

ומספר שני חייו שמונה על שמונה . . . ונדרתי לא-ל נדר בחליי לבאר דת בהר סיני נתונה.
שיר יברך שם.

The number of his days are [presently] eight times eight (sixty four) . . . When I was sick,
I made a vow unto the L-rd to elucidate the Torah that was given at Mount Sinai. **R.**
Avraham ibn Ezra - Shir Yivareich Shem

והשלמתיו בארבעה אלפים תשע מאות ועוד שבע ועשרים. שיר דור דורים על השלמת
פירושו על התורה

I finished [this commentary to the Torah] in the year 1167. **R. Avraham ibn Ezra - Shir
Dor Dorim**

וביום שני בר"ח אדר ראשון שנת ד' תתקכ"ז נפטר אבן עזרא ז"ל והוא בן ע"ה וכתב סימן
לעצמו בשנת (בשעת?) פטירתו כתיבת ידו: ואברם בן שבעים וחמש שנה בצאתו מחרון אף.
תנצב"ה. תוספת בסוף ספר שפת יתר

On Monday, on the first day of the first Adar, in the year 1167, Rav Avraham ibn Ezra,
of blessed memory, passed away. He was seventy five years old. He wrote something in
his own handwriting at the time of his passing as a mnemonic to indicate his age.
[Paraphrasing the verse in Genesis 12: 4, he wrote:] Avraham was seventy five years old
when he left *Charan Aff* (the anger that G-d had shown to him on this earth). May his
soul be bound in the bond of life. **Addendum written at the end of his work, Sefas
Yeser**